

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 สรุปผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. คำถามการวิจัย
2. วัตถุประสงค์การวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

คำถามการวิจัย

1. สถานศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 ดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดอย่างไร
2. สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติด มีวิธีการดำเนินงานอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4
2. เพื่อศึกษาสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จที่ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการป้องกันปัญหาเสพติด ตามสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4

สรุปผลการวิจัย

1. การดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 จำนวน 22 แห่ง มีการดำเนินการตามขั้นต่อไปนี้อยู่ เริ่มจากการเตรียมการและวางแผนดำเนินงาน วิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของสถาบันการอาชีวศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติงาน เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนด้านการดำเนินงานระบบ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษาที่มีผลต่อการช่วยเหลือนักศึกษาและของครูผู้สอน จัดทำโครงการแผนปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษา และการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสนับสนุนในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดมีประสิทธิภาพมาก โดยต้องดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากร สำหรับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักศึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษาต้องดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อเป็นการส่งนักศึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้ช่วยเหลือพัฒนานักศึกษา การดำเนินการส่งต่อเป็นระบบและมีประสิทธิภาพต้องมีกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงานสำหรับ ประเมินเพื่อทบทวนการประเมินผลเพื่อพัฒนาและสรุปรายงาน

จากแบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักศึกษา ในการป้องกันปัญหาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$; S.D. = .385) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ($\bar{X} = 4.20$; S.D. = .389) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ($\bar{X} = 4.19$; S.D. = .410) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.10$; S.D. = .467) และด้านการคัดกรอง ($\bar{X} = 4.08$; S.D. = .503) อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.39$; S.D. = .342) ตามลำดับ

จากข้อเสนอแนะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 คือ สถาบันการอาชีวศึกษามีการดำเนินการตั้งคณะกรรมการระบบดูแลช่วยเหลือนักศึกษา คณะกรรมการแต่ละแผนกวิชา อาจารย์ที่ปรึกษาดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 35)

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ฝ่ายบริหารเน้นการเก็บข้อมูลนักศึกษาคอบคลุมทุกด้านตั้งแต่การจัดทำเอกสาร ออกแบบการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้านนักศึกษา การศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เช่น การจัดทำ SDQ (The Strengths and Difficulties Questionnaire) และการทดสอบ ทำให้ครูประจำชั้นต้องเสียเวลาในการทำงานมาก มีปัญหาด้านการจัดงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

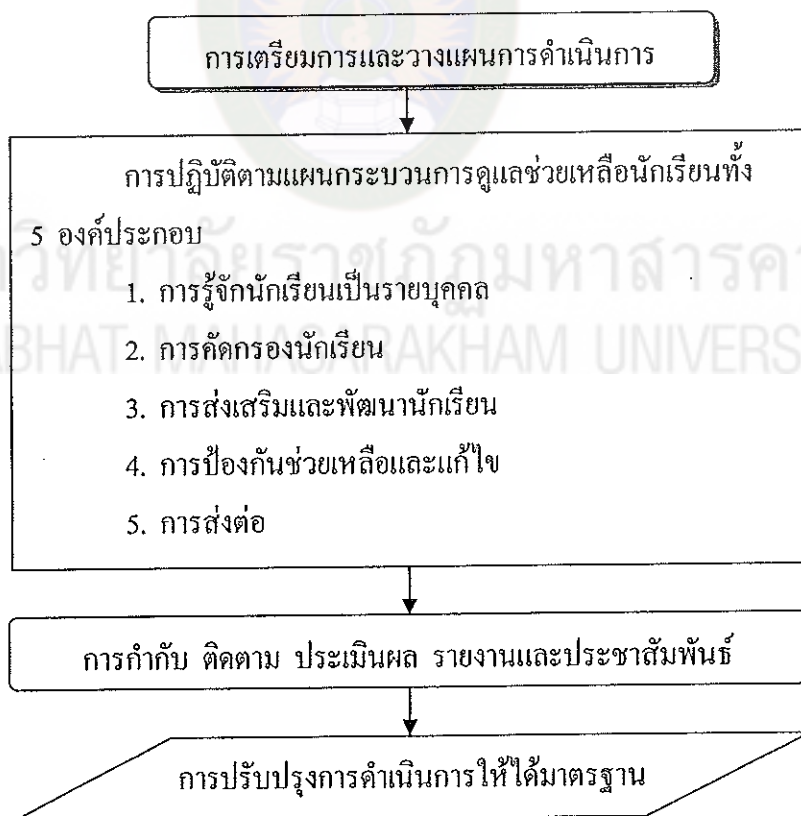
2. การคัดกรองนักเรียน มีขั้นตอนการปฏิบัติมากเกินไปทำให้เสียเวลาในการดำเนินการ ควรลดขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนให้น้อยลง

3. การส่งเสริมและพัฒนานักศึกษา มีการจัดกิจกรรมหลากหลายต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา

4. การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษา มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ นักศึกษาเปลี่ยนพฤติกรรมจำนวนน้อย

5. การส่งต่อนักศึกษา มีการส่งต่อนักศึกษาเพียงภายในสถาบันการอาชีวศึกษา ขาดงบประมาณสนับสนุนในการส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหานี้เนื่องจากมีฐานะยากจน ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาจัดทำรายงานผลการดำเนินงานและประชาสัมพันธ์

2. รูปแบบการดำเนินงาน สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือในการป้องกันปัญหายาเสพติด ในสถาบันการอาชีวศึกษา ได้วางแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 9 รูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน (Plan) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของสถานศึกษา วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (DO) มีการสร้างความตระหนักและความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษาแล้วดำเนินตามแผนที่จัดทำขึ้น โดยเฉพาะการดำเนินงานของอาจารย์ที่ปรึกษา ในกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน
4. การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข
5. การส่งต่อ

ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผล รายงาน (Check) และประชาสัมพันธ์มีการติดตามประเมินผลเพื่อทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมา

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงการดำเนินการให้ได้มาตรฐาน (Act) นำผลการประเมินคุณภาพภายในมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา รวมทั้งจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษา มีประเด็นที่ควรอภิปราย ดังนี้

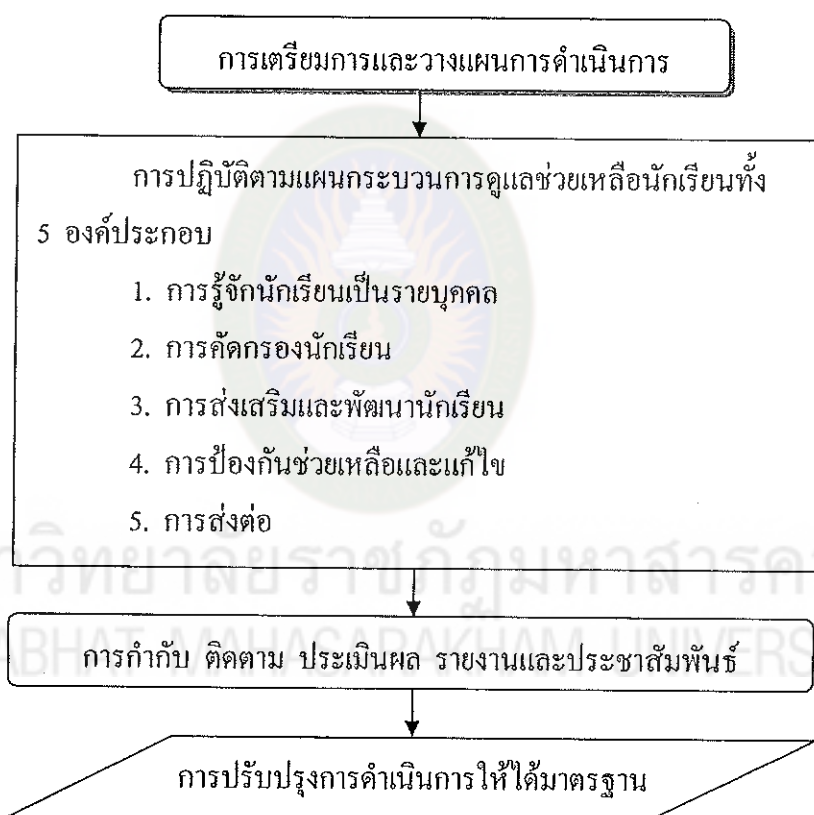
1. การดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 สถาบันการอาชีวศึกษามีการดำเนินการตามลำดับขั้นต่อไปนี้อย่างเริ่มจากการเตรียมการและวางแผนดำเนินงาน วิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของสถาบันการอาชีวศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษาและจัดทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดมีประสิทธิภาพมาก โดยต้องดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากร สำหรับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของอาจารย์ที่ปรึกษาในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษาต้องดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อ เป็นการส่งนักศึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักศึกษา การดำเนินการส่งต่อเป็นระบบและมีประสิทธิภาพต้องกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน สำหรับการประเมินเพื่อทบทวน การประเมินผลเพื่อพัฒนาและสรุปรายงาน ซึ่งสอดคล้องกับจิตติภูมิ เพ็ชรนาดี (2550 : 156) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนบ้านหัวหนอง อำเภอคูแก้ว จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อ มีความชัดเจนข้อมูลนักเรียนที่ต้องการให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยเหลือก่อนส่งต่อ วิธีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยเหลือของครู การร่วมวางแผนกับครูในการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยัง ผู้เชี่ยวชาญ การมีส่วนร่วมในการวางแผนส่งต่อนักเรียน ไปยังผู้เชี่ยวชาญของพ่อแม่ ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นตอนการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียน ไปยังผู้เชี่ยวชาญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จักริ โพรธิ์สำนัก (2550 : 50) ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ภายในและภายนอกสถานศึกษา ต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งในและภายนอก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับนักเรียน

จากแบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักศึกษา ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 ในการดำเนินการรู้จักนักศึกษาในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษา เพื่อป้องกันปัญหา ยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับสมศักดิ์ วรรณศิริ (2550 : 88-94) ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า 1) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ สอดคล้องกับนิภารัตน์ วงษ์วิธา (2552 : 109-112) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบ

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุตรธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนมากที่สุด โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในการรักษาความลับจากการคัดกรองนักเรียนมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ มีความสามารถในการจำแนกนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/ปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาได้อย่างถูกต้อง มีการอธิบาย และให้ความรู้แก่นักเรียนก่อนที่จะตอบแบบประเมิน

2. รูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

จากการศึกษาเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2553 และรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พร้อมทั้งการตอบแบบสอบถามของประชากร สามารถสังเคราะห์เป็นรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนจากนั้นนำรูปแบบที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วนำไปให้ที่ประชุมสนทนากลุ่มได้สรุปรูปแบบ PDCA คือ การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน (Check)

การปรับปรุงการดำเนินการให้ได้มาตรฐาน (Act) จากการสนทนากลุ่ม ทำให้ได้ทราบระบบการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดที่ประสบความสำเร็จ โดยมีคะแนนสูงกว่าสถานศึกษาอื่น ๆ คือ กลุ่มวิทยาลัยสารพัดช่าง ซึ่งมีรูปแบบการดำเนินงานดังนี้มีแผนการดำเนินงาน จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินการตามแผนกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 องค์ประกอบของกระทรวงศึกษาธิการ มีการนิเทศกำกับติดตามการดำเนินงาน ประเมินผลการดำเนินงาน และพัฒนาผลการดำเนินงาน ที่เป็นจุดอ่อน เพื่อลดปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สรุปรูปและรายงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ควรกำหนดนโยบายในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้
- 1.2 สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ โดยลดขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนบังเกิดความสำคัญ รวดเร็วและสนองความต้องการของครูและผู้บริหาร

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการวิจัย และพัฒนาเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาด้านการส่งต่อในการแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา
- 2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษาของผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 ทั้ง 22 แห่ง และสถาบันการอาชีวศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาอื่น ๆ